

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 9.

V Ljubljani, 1. maja 1880.

Tečaj XX.

„Corrigenda“ v pedagogični zgodovini Böhm-ovi.

(Dalje.)

Pridemo do Lutra samega. Kaj je soditi o tem glasovitem možu?

Ptič se po petju spozna; človeka pa naj laže sodimo po govorjenji in po spisih njegovih, ker mu v serce ne moremo gledati. In ravno Martin Luter je bil mož, ki je silno veliko govoril in veliko spisal. Človek bi mislil, da bo potem sodba o njem lahka; pa temu ni tako in sicer zato ne, ker je mož pri svojem množnem govorjenji in pisarjenji, ne le razno, ampak večkrat tudi narazno govoril in terdil, t. j. ni si bil dosleden. Zato je pri njem tako lahko mogoča dvojna nasprotna sodba. Njegovi častitelji si izvolijo iz njegovih govorov in spisov le to, kar se njim prikladno zdi, in zapojejo mu vekovito slavo ter ga povzdigujejo kakor osmi čudež sveta; njegovi nasprotniki pa tudi v njegovi lastni orožnici nahajajo dovelj orožja zoper njega.

Nekteri so že izrekli, da se Luter ne da prav presoditi, t. j. da je njegov značaj nekakšna vganjka. Vendar če prevdarimo njegovo osorno izrejo in druge različne okoliščine njegovega življenja ter vse njegove govore in spise ne le nekterih odlomkov: nam ne bo Luter nič več vganjka, marveč to nam bo nerazvozljiva zastavica, kako je bilo mogoče, da je tak mož jih mogel toliko za seboj potegniti, da ima še zdaj toliko — kakor je videti — resnobnih čestilcev, in pa da se po Böhmovi izjavi in po drugih nas blizo zadevajočih izkušnjah — zljubi še katoličanom se zanimati in ogrevati za njega in njegovo reč! Saj se morajo Lutra že protestantje sami sramovati, če ga le hočejo spoznati, če le hočejo naravnost misliti in po pravici soditi.

Da se razvidi, kako prisiljena, nezaslužena in neresnična je slava, katero Böhm Lutru poje in za učiteljske pripravnike in pripravnice na široko okrog intonira, hočemo v nekterih potezah tu pokazati Lutrov pravi značaj.

Martin Luter je vžival v mladosti kaj malo veselja, malo tiste prijetne brezskrbnosti, zaradi katere sploh blagrujemo mladostna leta; veliko je preterpel vsled revščine, pa še več vsled presilne ostrosti doma in v šoli. Sam pripoveduje, kako ga je mati za ničast oreh do kervavega pretepla, in da ga je drugikrat oče tako zelo kaznoval, da ga jame sovražiti in že hoče staršem ubežati. V šoli se je primerilo, da je bil eno samo dopoldne petnajstkrat tepen in vendar se ni nič naučil — „eitel nichts gelernt bei all' dem Stäupen und Zittern, der Angst und dem Jammer“.

Vsled take odgoje se je lotila njegovega močnega duha neka čudna sterpnjenost in obupljiva bojzljivost; mesto vesele detinske pokorščine, neka tužna, tihoma se grozeča upornost, koja se je dala strahovati, ne pa pregnati. Tudi pomanjkanje ni dobro vpljivalo, ker še v latinskih šolah si je moral s petjem po ulicah kruh služiti. Pozneje je prišel sicer telesno v boljše okoliščine, a za njegovo dušo pa ni bilo dobro, da je zašel med takrat že močno slaboglasne ker slaboverne „humaniste“ ter pričel ž njimi jako veselo življenje.

Pa naenkrat se mu vest zbudi in lahkomi seljno veselje se urno spremeni v nekakšno tužno zamišljenost. L. 1505 ga je nezrečeno pretresla nagla smert prijatelja, ki je bil v dvoboju zaklan; in ravno tisto leto ga je pred Erfurtom vjela tako viharna nevihta, da je v smertni nevarnosti sklenil v samostan iti: „Als ich“, je pisal pozneje, „mit Schrecken und Angst des Todes eilende umgeben, gelobte ich ein gezwungen und gedrun gen Gelübde“.

Oče mu je zelo branil, ker ga je lahko poznal, da ni za samostan, pač pa po svojih obilnih zmožnostih za posvetno čast in učenost. Pa nič ni pomagalo. Še enkrat, piše Janssen, zbere svoje prijatelje na večerjo k igri in petju ter jim napove, da se je svetu odpovedal in da pojde k avguštincem za meniha. Vse prijateljsko odsvetovanje je zastoj; jokaje ga spremijo do samostanskih vrat.

Znamenito je še to, da seboj v samostan ni prinesel drugih knjig, nego dva ajdovska pesnika Vergilija in Plavta, in (ker sam o sebi pravi), da še ni do 20. leta biblije bral, čeravno bi jo bil lahko v Erfurtu, kjer je študiral. Da ni bil za samostan, pričajo njegove besede: „Ich gieng in's Kloster und verliess die Welt, indem ich an mir verzweifelte“.

Po taki dvomljivi odgoji je tedaj Lutra zadela še tista nesreča, ki med nesrečami ni naj manjša, da je — zgrešil svoj stan. Napačni stan si izvoliti je sicer za vsacega človeka sitna reč; vendar modri človek

si vé še pomagati po izreku sv. Avguština: „Si non es vocatus, fac, ut voceris!“

Toda ravno tega — prave modrosti je Lutru bolj ko vsega drugega manjkalo. Nekteri celo terdijo, da Luter ni bil zdravega uma, da je bil na duhu močno bolan, nekakšno blazen! P. Bruno Schön v svoji zanimivi knjižici „dr. Martin Luter auf dem Standpunkte der Psychiatrie beurtheilt, Wien 1874“ iz njegovih spisov — po préd navedenem pregovoru, da se ptič po petji spozna — dokazuje, da je imel njegov velik um več velikih bolezni: halucinacije, iluzije, blodnoveličje (Grössenwahn), sploh čutniško prenapetost in zmedenost; ter od tod tolik napuh, sebičnost, vertoglavost gledé sv. pisma, brezumno zmerjanje nasprotnikov itd. Ta spis ima tem več veljave, ker je imel pisatelj 19 let priložnost natanjko opazovati raznoverstne norce v veliki deželni blaznici na Dunaji.

(Dalje sledi.)

Jernej Kopitar.

i) Deveta borba njegova je bila naboženska in posebej katoliška. — „A Jove principium“ je čislal vže pogan. — „Z Bogom začni vsako delo, da bo dober tek imelo (Incipe cum Deo, qui facientes adjuvat v. ABC-Streit Nr. 27. 2); z Bogom nadaljuj, srečno boš živel (Jam ad ipsius linguae sacrae grammaticam et lexicon accedamus σὲν θεῷ v. Glag. Cloz. 44); z Bogom tudi končaj, in prišel boš v sveti raj (Reliqua et futura Deus ipse providebit, penes quem est omnium cura, et coronatio mereris, posteaquam legitime certaverit . . In omnem casum triumphabit quisquis legitime certaverit v. Hesych. 62)“ — pravi kranjski katoličan, piše pravi kerščanski Slovenec.

Iz kmečkega rodu, v deželi dobro katoliški, živel je Kopitar vedno po kerščanski, tudi v Zoisovi hiši — prav po slovanski — v prijaznem občevanji z duhovniki, in kakor sam spoznava (Kl. Schrift. 7), mu duhovenski stan se ni zdel neprijeten, marveč so ga mikale bogoslovne vede; veselilo bi ga bilo vzlasti jezikoznanstvo in zgodovinstvo cerkveno. — In — kaj pač bi bilo vse slovstvo naše slovansko, in posebej naše slovénsko brez sv. pisma, brez knjig cerkvenih, brez pisateljev duhovskih?! — Torej je Kopitar nad vse preslavljal sv. Cirila in Metoda, začetnika našega slovstva staroslovenskega; torej je po vrednosti hvalil naše prve pisatelje novoslovenske, resnično opisovaje njih in njihovih knjig nemilo osodo: „Truber, Dalmatin und Bohoritsch gehörten zu einer Religionspartey, die in diesen Landen dem kraftvollen Willen Ferdinands II. unterlag. Zelotismus hatte sie zu Krainischen Schriftstellern gemacht, ein Unhold, vor welchem die liberalen Musen fliehen. Die erste Folge davon war, dass diese ihre

Vernachlässigung durch Barbarismen rächten, und die zweyte, dass der Hass, der die Protestantische Parthey verfolgte, auch ihre Schriften mit traf (Grammatik d. Slav. Spr. 1808. S. 57)“.

Nekaj v XVI. nekaj v XVIII. veku so bili jeli inovérce vzmagovati si v naši katoliški državi, a vendar še v XIX. za Kopitarja se niso mogli popolnoma šprostiti. Avstriji značaj je bil katoliški, in s cesarjem vred so mnogi državniki in prav veliki učenjaki ponašali se s tem značajem ter se niso sramovali svoje javne zveze z Rimom, s cerkvenim poglavarjem, s papežem. — Tako je na pr. Kopitar velikemu svojemu delu „Glag. Cloz.“ po sv. pismu (Rim. 14, 11) na čelo napisal geslo: „Et omnis lingua confitebitur Deo“. Kot učenjak je čislal vse jezike, in je prijateljsko občeval z učenimi drugóvrci brez razločka (Habemus amicos protestantes complures v. Hesych. 71), dokler se niso zadévali po njegovi svésti ob resnico in pravico katoliško, kajti tedaj jim je odgovarjal: „Magis amica Veritas“ (Hes. 45).

Vže omenjena borba se je sukala o ss. Cirilu in Metodu, kterih katoliško in slovansko delovanje mu je bilo jako pri sercu (historiam immortalium horum duumvirum liceat integram servare ab illorum — Krasinski, Stredowsky, Maciejowski, Koller, Schwarz, Stratimirovič, Schaffarik, Palackus itd. — fabulosis amplificationibus . . p. 51), o slovanski liturgiji, o imenovanji in domovanji njenega jezika itd. Kar je terdil po vseh svojih spisih do zadnjega, naznanja ob kratkem v „Prolegomena historica in Evangelia Slavica ecclesiae Remensis“ (v Slav. Bibl. I. str. 58): „... Romana ecclesia non solum prima S. Methodii inauditam novationem, re penitius examinata jam A. 880, plusquam integro seculo ante Russorum conversionem, approbavit, sed etiam Slavis latini ritus missale et breviarium glagoliticum, eadem S. Methodii sacra lingua adornatum, A. 1248 confirmavit; adeo ut utriusque ritus liturgia slavica coeperit in patriarchatu romano, et alterutrius tantum inde tradita continetur in Constantinopolitano, ejusque sobole Russa“. — Ss. Ciril in Metod sta bila pravoverna katoličana (de veteri fide, qualis fuit utriusque Romae ante Photium); sta pričela slovansko liturgijo v Panoniji, ne v Macedoniji; v jeziku karantansko- ali panonsko-slovenskem, ne v bolgarskem; v zvezi s starim Rimom, kjer sta oba bila posvečena za škofa, in kjer je sv. Ciril tudi umerl (vendar 14. febr. 869, kakor iz samih rimskih virov kažeta Palacký i Rački . .; ne 13. febr. l. 868, kakor po Dobrovskem ima še on str. 51. 61), ne z novim Rimom ali Carigradom, kteremu nasprot je nadškof Metod (archiepiscopus . . historia teste . . graecus sed adversarius Photii . .) bil pričetnik slovanske službe božje v Panoniji krog l. 870 (ne kakov redovnik, že v 7. stoletji na vzhodu). V teh stvaréh si je bil resnice tako svést, da je nasprotnikom z nekim učenjakom klical dosledno: „Etsi omnes, ego non (p. 48)!“

Ne le Karantanci, tudi Hrovatje in Serbi, sperva celó Bolgari so kerščanstvo dobili iz Rima; in o Maciejowskem pišočem, da so malo da ne vsi rodovi slovanski bili najprej reda gerškega in pod patrijarhom carigrajskim, vzkliknil je pomenljivo: Ss. Cyrille et Methodi, orate pro illo! — Kakor nekdanj Husovci, tako so poznej Lutrovci nagibali se k Gerkom ali Bizantincem zoper Latince ali Rimljane (Byzantinorum liberalitatem non cessant crepare Latinorum aemuli Protestantes v. Proleg. hist. pg. 58. 6); ali — njim se je živo ustavljal Kopitar ter ostro jih poprijemal na ravnost (heterodoxi, hussitae, protestantes Schwarzi, lutherani Vossii, fanatici... quis nisi aut sycophanta aut fanaticus, sive graecus fuerit sive lutheranus — dari enim et lutheranos fanaticos, quis hodie praesertim nesciat — aures sibi obturet, ne audiat... historici pleni zeli, sed non secundum scientiam — ducti insanabili odio in ecclesiam occidentalem — vespertilioes protestantes de persecutione papistica lamentantes — justae pugnae impares solent confugere ad calumnias, suspiciones, insinuationes, insidias aliosque quoscunque dolos...), češ, kaj menijo, kaj spijo, kaj ne čujejo? „Cur, putas, malunt somnare, quam vigilare? Imo et vigilant, somnumque nonnisi fingunt: nolunt nimirum tantum beneficium, liturgiam slavicam, primitus deberi Romanae ecclesiae (Hesych. 69)“. — Dasi je goreče ponašal se Kopitar za gotovo povéstnico o slovanski liturgiji; vendar ni hotel pritegniti z novovérce, naj Nemci in Slovani popustijo svojo liturgijo latinsko, kajti po evangeliju se sv. vera uči in razlaguje in sv. zakramenti se, kolikor treba, delijo po domače. v besedi umevni; v staroslovenščini pa bi je ne slišali in ne umeli, kakor sploh tudi stare gerške, sirske, armenske in koptiške ne razumejo (38. 39). — Gledé na to, da nekteri iz naboženske ali verstvene strasti nasprotujejo resnici celó v svetovnih vedah (Dobrovius, Bohemus catholicus... Schaffarik, Slovacus protestans), obžaluje: Tantum religio potuit suadere malorum!

Grajal je Kopitar preoblastne nemške škofo in misijonarje (Salisburgenses et Laureacenses) nasproti slovanskima blagovestnikoma in njunim učencem; grajal vzajemno psovanje med rimskimi katoliki in gerškimi razkolniki (Latin, Šokac, Bunjevac — Vlah, Rkać, Grecaccio); potegoval se časih prav živo za pravoslavne (ut nos primo pro graeco metropolita haberent), za njih narodske in šolske pravice v Avstriji; priporočal jim latinščino, katoliške samostane in redovnike, kateri so ljudstvu v še bolj divjem stanu prekoristni (plus ibi valent boni mores, quam alibi bonae leges), naj bi se i pravoslavni popi nekoliko več učili, da bi znali svojo liturgijo tudi razlagovati, ne le čitati in peti; karal Lutra Martina in njegovo sumnjičenje (a novatore, hieromonacho praeterea uxorato); kazal, da protestantu je duhovnik le „verbi divini minister“, katoličanu je kaj več; da katoliški cerkvi je dolžnost spreobračati krivoverce; pisal zoper

izraz „die stets gehässige Proselytenmacherei“ v popolnoma pravem smislu: „Was ist das euntes in mundum universum praedicate evangelium omni creaturae im Grunde anderes als eine Sendung auf Proselytenmacherei? Was wären wir alle ohne jene Proselytenmacherei, die ja unseren heidnischen Vätern auch gehässig war? Was sind selbst Berichtigungen, was am Ende die ganze Schriftstellerei anderes als Proselytenmacherei? Also die Sache, der Zweck ist naturgemäss und psychologisch nothwendig: und schlechte Mittel, wer vertheidigt die? . . Wer wirklich Recht hat, muss es ja am Ende auch behalten (Kl. Schrift. 346)“. — Sveto pismo mu je bilo jako v čislih; prebiral ga je v raznih jezikih, in preslavljal v vseh svojih spisih; vsak bogoslovec naj bi po njegovem nasvetu o posvečenji dobil v last biblijo hebrejsko, gerško, latinsko, in v svojem materinem jeziku (Kl. Schrift. 375). — Iskreno je priporočal, naj duhovniki, ljudstvu prvi učitelji, ustavljajo se nemškutarjenju, sami marljivo se učijo, pridno delajo na književnem polji; v ta namen naj se jim napravljajo potrebne učilnice. — Zatorej so ga pa tudi spoštovali katoliški duhovniki, celó visoki cerkveni predstojniki; tako na pr. sta za spomenik na njegov grob koj na prvo povabilo knez Ljubljanski Anton Alojzij Wolf in škof Teržaški Matej Ravnikar poslala vsak po 50 gld. (Novic. 1845 l. 46), in papež Gregor XVI. so ga l. 1843 bili poslavlili s častnim redom sv. Gregorja.

Kdor sedaj pogleda po svetu ter vidi povodenj brezbožno, brezversko, nikar že protirimsko ali protikatoliško, krog in krog, in kdor pomisli, da se je ona davno prej nabirala: ta mnogo lože razumé starega učenega Kranjca borbo nabožensko in posebej katoliško, in njemu se razjasnujejo mnogi hudi primki, s kterimi so pitali Kopitarja pa njegovo slovstveno dejanje in nehanje razni učenjaki, po imenu katoličani, nemški novoverci pa gerški staroverci na pr.: „Thersites, gromovnik, demonski, redkega znanja in ostroumja a tudi redke oholosti in ovadljivosti, Machtspruch der Unkritik, Grillen einer pyrrhonischen Kritik, formularius, kralj vseh slavistov, absolutista itd.“

Nekaj o načrtu za prirodoslovje na srednji stopnji (3., 4., 5. šolsko leto) ljudske šole.

(Dalje.)

Vetrovi, ločeni po hitrosti in moči.

Veter je včasih tako rahel, da ga komaj čutimo; včasih pa vleče s tako silo, da izdira najdebelejša drevesa s korenino, da celó podira hiše in zvonike. Njegovo hitrost opazujete dobro na klopotcih; ti se

vrte sedaj prav počasi, sedaj pa jako hitro. Natančno pa določujejo hitrost z napravami, katere imenujejo *vetromere*.

Zmerni vetrovi preleté v jedni sekundi okrog 5 metrov, zeló močni ali viharji 15 m. in najmočnejši ali orkani od 30 do 50 m.

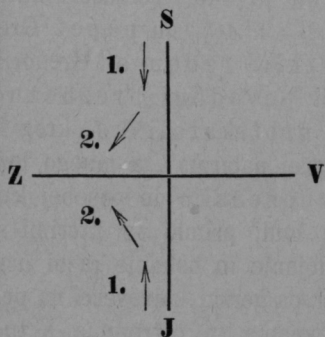
Mornik in sušnik.

Ob morskem pobožji vročega in toplega pasa, po leti tudi ob primorji zmerno gorkega pasa vleče po dnevi iz nad morja na bližnje obrežje veter, katerega imenujejo *mornik*; po noči pa vleče iz nad suhega na bližnje morje veter, katerega imenujemo *sušnik*.

Po dnevi se namreč zemlja hitreje ogreva, kakor morje, zato se zrak nad zemljó vzdiguje kviško, hladnejši zrak nad morjem pa vleče na njegov prostor. Po noči so razmere ravno narobe.

Pasatni vetrovi.

Pasat je stanoviten veter, ki zlasti na velikih oceanih ob ravniku (do 20 ali 30° zemljepisne širjave) proti zahodu vleče in sicer na severni poluti severovzhodni pasat, na južni pa jugovzhodni. Med obema vetrovoma je kraj, kjer je navadno tišina; imenujejo ga kraj brez vetra ali tišino.

Solnce zemljo najbolj ogreva na ravniku in najmanj na polih. Od spodej pri površji zemlje se torej začne zrak gibati od severnega in od južnega pola (glej v sliki pušici 1.). Takó bi veter vlekkel naravnost proti ravniku, ko bi se zemlja ne vrtela od zahoda proti vzhodu. Vsled vrtenja zemlje pa zaostaja zrak tim bolj proti zahodu, čím bolj se bliža ravniku; severni veter prehaja torej v severovzhodnjak in južni v jugovzhodnjak. (Glej v sliki pušici 2.).

— Tam kjer se severovzhodnjak in jugovzhodnjak dotikata, podirata drug drugega, tako, da se naredi kraj brez vetra ali tišina.

Vertinci.

Kedar zadeneta dva nasprotna vetrova pravokotno skupaj, postane veter *vertinec*. Otroci se čudijo raznim vertincem, ki jih veter nareja po mestih; veselé se nad njimi, ker vzdigujejo prah, papir, slamo, listje i. dr. stvari. Ti mali vertinci se narejajo navadno na prostorih, v ktere se iztekajo ulice od raznih strani. Ko hitro vleče veter po dveh ulicah, ki držite v pravem ali še večem kotu druga v drugo, zadevata se vetrova na jednom prostoru, ter narejata vertince. Kedar zadevata dva nasprotna vetrova skupaj, postane vertinec. Taki viharji vertinci so zelo nevarni, drevesa izdirajo s koreninami, poslopja močno poškodujejo.

jejo, jim strehe odnašajo ali je popolnem razrušujejo; s kratka, odneso, razlomijo in razrušijo vse, kar jim je na poti; imenujemo jih trobe.

Če se taki vetrovi naredé nad morjem ali jezeri, vzdigavajo vodo, kakor prah na cesti, jako visoko, ter narejajo vodene trobe ali morske smrke. Vodene trobe nastajajo navadno med povratnikoma le na pasu tišine. Telesa, katera v tako vodeno trobo zaidejo, vzdigne kviško kakor po šravfu. V puščavah se narejajo peščene trobe.

Vetrove razdelujemo tudi v mrzle in vroče, mokre in suhe, zdrave in nezdrave. Pri nas so vzhodnjaki suhi, zahodnjaki mokri, sever mrzel, jug topel. *)

Čudni in nezdravi vetrovi. — Harmatam (lojni veter), ki vleče na zahodnjem obrežji Afrike iz velike puščave. Vse takó razsuši, da se samó lomi in trga, kar nij prav obilo z oljem namazano. S seboj prinaša premnogo prahú, s katerim vse zagrne in zasuje, kar mu je razpostavljenega. Ondotni zamorci ga imenujejo lojni veter, kajti namažejo se z lojem, kedar pričakujejo ta veter.

Znana Vam je burja ob severnem jadranskem morji, posebno na Krasu, katera najtežje vozove premetava.

V južni Italiji veje nezdravi „sirocco“ (izg. siroko), po katerem glava boli.

Samum t. j. strupeni ali zelo vroči veter; ta veter nij ravno strupen, ampak nevaren zaradi peska, katerega prenaša iz jedne dežele v drugo v toliki množini, da se jasno nebó pooblači ali popolnem otemni; ta prevroči veter razširja puščavo Saharsko, posuša razne reke, zasiplje zelenice (oaze v puščavi).

Blizo tako bi poučevali na višji stopnji. Kako bi pa to storili na srednji? Najpriprosteje razlaganje vetra bi bilo tako-le: Ako knjigo, ruto in druge take reči hitro tje in sem v zraku premikamo, naredimo veter. Veter postane, kedar se premika zrak. Potem bi ločili vetrove po raznih stranéh svetá, iz katerih vlečejo, in po hitrosti in moči. To razlaganje vender na zadostuje nalogi fizike, ker ne seznanj z uzrokom zračnega gibanja. Zadostevali bi pa tudi našemu načrtu ne, kajti on zahteva prej raztezanje zraka vsled prevojene toplote in potem propuh in veter. Propuh in veter pa le dobro razločimo, ako v resnici naredimo take poskuse, katere smo v gornjem navedli. Na srednji stopnji poučujmo potemtakem ravno tako, kakor na višji, samo da na prvej ne govorimo o morniku in sušniku in o drugih vetrovih, katere navajamo v spisu za unima vetrovoma.

(Dalje prih.)

Slovnica v „Začetnici“ in „Drugem berilu“.

(Dalje.)

Toliko, kakor ravno omenjeni pomanjkljaj — če ne večí — je oni v pravilu: „Dopovedek veže se ali neposrednje z osebkom, ali ju sklepate besedici je, ni. Kadar veže ena izmed teh besedic osebek z dopovedkom, reče se ji vezilo“.

*) Vzemite ta veter za „sirocco!“

Tako? samo besedici „**je** in **ni**“ kakor ste tù, vežete osebek z dopovedkom? — ste vezilo? (Če je bila sploh kaka potreba tega na tem mestu omenjati!) Ali naj se pod „**je**, **ni**“ umeva ves pomožni glagol? Ali mar po drugih osebah, raznih spolih in številih pomožni glagol ne veže tudi osebká z dopovedkom? — **ni** vezilo? Ali naj se v vsakem stavku, kjer se nahaja pomožnik v prvi, drugi ali tretji osebi terdivno ali nikavno, za vse spole (razven tretje osebe v ednini, za katero je tù omenjeno) stavi posebej opomnja, da *sem*, *sva*, *sve*, *smo*, *si* itd. tudi veže osebek z dopovedkom? — da je vezilo?

Umeje se, da je v položaji, kakor se nam tù predočuje, težko otrokom ves pomožni glagol kot vezilo predstavljati, ker jim po tej metodi, na tej stopnji še ničesa ni znanega o glagolu, niti o pomožniku, niti kaj v osebah. Ako se že pri metodi (da se sè stavkom pričinja) ostane, bilo bi se po metodičnih načelih izogibati stavkov v izglelih in nalogah, kateri so otrokom po svojej obliki popolnoma še neznani, ker se še niso nikjer dosedaj obravnavali in so se tù le kot nepoznani med druge poznane brez „dostojne predstave“ umešali.

Dalje ko se pride v razpravah v slovniško stvarino, tem jasneje posamezni slučaji svedočijo razliko med metodo, ki začenja prvi slovniški nauk sè stavkom in ono, ki začenja prvi nauk z onimi besednimi plemení, kakor je drugo za drugim v sestavo stavkov potrebno.

O pedagogičnej tehtnosti omenjenih metod naj skušeni čitatelj sodi sam.

Pri začetnikih, ako nam je na temeljitem priučevanji, je več paziti na otroško zmožnost in na to, kaj in kako se je že obravnavalo, kakor na spored slovniške stvarine, katero vsak oddelek po pripadnosti in skupnosti iz umetnega ali učenega stališča uvrstuje.

Enaka obravnava je veljavna in plodunosna le tam, kjer se je slovniška stvarina v glavnih potezah, če tudi le v skromnej meri, že prebavila.

Kar se tiče pridjanih nalog v teh paragrafih, se morejo pripravne imenovati.

V nadaljnjem paragrafu pride še le spoznava samostalnika in njega verste v obravnavo, kjer se nahaja kot osebek v stavku.

Naloga 35., v kateri je navedenim samostalnikom poiskati nasprotne pomene, se mi zdi posebno pripravna, da se otroci vadijo samostojno misliti, ter da si pomnožujejo izraze za razne pojmove; pri vsem tem jim dela pa še mnogo veselja, ker sami po svojem preudarjenji na nekaj pridejo, na kar pred še nikoli mislili niso.

Naslednji paragraf obravnava spol samostalnikov.

Tukaj se pogreša primernege wôda, kakor pri večini drugih obravnav, katere bi čitalce na obravnavo ne le pripravljaj, ampak stvar samo tudi pojasnjeval.

Navedenih je nekaj golih stavkov, katerim so osebkii samostalniki raznih spolov. Vse dolgo in široko obdelovanje, kakor ga je tû treba, se prepušča učitelju, navedeno je samo pravilo kot uspeh vse obravnave (—katere pa tukaj ni): Spol samostalnikov je trojen: moški, ženski in srednji.

Z golimi pravili, definicijami v ljudski šoli ne gré.

Temu sledite sicer dve kratki pojasnili, ki bi bili pa pred pravilom bolj na mestu.

Popolnoma pa se vjemam s tem, da se na tej stopnji privaja spol samostalnikov samo po sluhu — brez tako imenovanega slovniškega spola po končnicah, ker tû prvi del pravila zadostuje.

Gledé pisave „nj^a“ naj tû ponavlja je opomnim, da se v novem „Drugem berilu“ obče v prav mnogih slučajih, kjer se je do sedaj pisal, opušča in sè samim *n^{om}* nadomestuje. N. pr. Žena gospodini (mesto: gospodnji), gnezdo (mesto: g^{nj}ezdo).

Takšno izgovarjanje z izpuščenim *j*, posebno kranjskemu Gorencu neprijetno pretresne ušesno bobnico.

Tudi „je“ v množnem rodilniku in tožilniku mesto „jih“ se med prosto govorečim narodom še noče udomačiti.

Število samostalnikov se navaja v §. 5.

Da pomanjkljivost primernega uvoda zopetno ne omenjam, prehajam k svojej više uwerstenej terditvi gledé navedenega pravila o rabi „je, ni“ kot vezila.

V tem paragrafu se nič menj, kot trikrat v posameznih slučajih, kjer pomožni glagol tudi (razven v tretjej osebi v ednini) v drugih osebah in številih kot vezilo nastopa, v opombi to pojasnjevati mora.

Spored obravnavi se začenja: Travnik je zelen. Riba plava. Mesto je veliko. — Temu sledi kar golo pravilo: Če govorimo o enej osebi ali reči, je samostalnik v ednini

Ali bi po tej obravnavi ne nastala lahko zmešnjava med lehkomi-slečimi učenci? Govori se o travniku, o ribi in o mestu — pravilo pa pravi; če govorimo o enej osebi ali reči. Ker ni nobenega pojasnila, se stvar vzame tako, kakor je, in tedaj pa se govori tukaj o večih rečeh, a ne o enej. Drugič pa zgoraj ne nahajamo nobene osebe, na katere se pravilo sklicuje.

Vendar pa omenjeni nedostatki v tem paragrafu obravnajočemu učitelju niso tako nevarna zadrega, kakor je siten njegov položaj v pedagogični zmešnjavi, v katero vodite iz prejšnjih pravil izhajajoči nalogi.

Vestni učitelj, ki je slovniško tvarino natančno po „Začetnici“ in „Drugem berilu“ do sem z otroci praktično obravnaval, bo gotovo spoznal, da mu k zveršetku teh nalog mnogo primanjkuje, da bi mnogočesa potreboval, o čemur v dosedanjih obravnava h niti govora ni bilo.

Naloga: Zapišite te-le stavke v dvojini in množini (sledе razni stavki, katerim je dopovedek glagol ali pridevnik) zahteva mnogo preveč. Tù pride staviti pridevnik v dvojino in množino, ter ga z dotičnim spolom stringjati; glagol v dvojini in množini za razne spole in osebe.

Do sedaj se pa o pridevniki, o njih sklanjji itd. še ni prav nič govorilo; isto tako je otrokom še popolnoma neznan glagol, neznane so jim glagolove končnice po raznih osebah — sploh neznan jim je vsa sprega.

Kako je mogoče od otrok zahtevati — ali vsaj pričakovati tega, kar se jim nikoli povedalo ni? Ali si bo kdo derznil trditi, da slovenski otroci že iz vsakdanjega govora, iz vsakdanje rabe umejo rabiti priloge, glagole v ednini, dvojini, množini, za vse spole in osebe? Smelo trdim: kdor ta dva besedna razpola brez prejšnega poduka — iz vsakdanjega življenja pravilno rabiti zna, temu je tudi ravno obranovalni paragraf nepotreben. Nečem trditi, da bi otroci kacega stavka prav ne napravili, a dvojina in množina bo vendar večinoma napčena. Ali naj se tù pri popravljanji razlaga pridevnik, glagol? zakaj je tako napčno? kako je prav? — kam bi prišel! Ali naj se pomote niti popravljajo ne? Čemu so pa potem vaje? Ali naj se kar molče popravijo, rekoč: tako je prav! — punktum! Ali bi imelo tako delo kak uspeh?

Tù nam je zidati vselej le na trdno in zanesljivo podstavo; računati nam je le s tem, kar je v resnici tukaj.

Drugače je tem obravnavam v srednjih šolah, kjer se za vsako enako starbo nahaja vsaj nekaj temelja — iz ljudskih šol. (Dalje sledi.)

Dopisi in novice.

Iz državnega zbora. — Odkar so avtonomisti pri glasovanji o razpoložni blagajni (Dispositions-Fond) z 2 glasovoma v manjšini ostali, so se poboljšali ter bolj pridno jeli dohajati v zbornico, in tako je prišlo, da so bili vsi na svojem mestu, ko je 23. p. m. v razgovor prišla Vošnjakova resolucija gledé učnega jezika na srednjih šolah po deželah, kjer Slovenci stanujejo v ogromni večini, kakor na južnem Štajerskem, na Kranjskem in Primorskem. — (Cf. l. 5, dné 1. marcija t. l.) 24. aprila smo namreč brali po časopisih telegram iz Dunaja: »Vošnjakova resolucija sprejeta s 158 glasovi proti 128. »Izverstno za njo govorila poslanca Schneid in Klun. Proti nji Duhač iz Maribora in Foregger iz Celja. Jutri 24. aprila govori Vošnjak o preparandijah«. Resolucija zarad učiteljišč se glasi: Vlada naj se pozivlje, da na učiteljiščih v Mariboru in Ljubljani slovenski jezik kot učni jezik uvede. 26. aprila je bila sprejeta tudi ta resolucija s pristavkom, da se pripravniki morajo popolnoma nemškega jezika naučiti.

Ljubljana, Maribor in Celje (občinski zastopi teh mest) so ukladali prošnje zoper ti resoluciji pri državnem zboru, in nasprotniki so ves mogoči gorje, sklicali nad Slovence zarad tega groznega čina. — Istina, slabo bi se godilo Slovencem, ako je resnično vse to, kar so Slovencem žugali, — ker se namreč ne bodo nemščine učili, zabredli bodo v revščino in nevednost. — Mislim, da

se Slovencem ni treba bati smerti od lakote, dokler bode zemlja kaj rodila, tembolj ker se bodo nemščine vprihodnje ravno tako radi — da ne rečemo — še raje učili — kakor poprej, resolucija zastran gimnazij odločno pravi, da naj se daje učencem prilika, naučiti se temeljito nemškega jezika. — Kje je tedaj kaj duha in sluha o zanemarjenji nemškega jezika, o zatiranji Nemcev. — Kedar je dobra letina, najbolj tožijo o »slabih časih« žitni tergovci, malnarji, peki, rekoč: če pojde tako naprej bodemo prišli vsi na kant, kmet nič več ne kupi.... slabi časi so.

Slovenci se bodo nemščine isto tako radi učili kakor prej, a slovensščine se bodo učili tudi tisti, ki niso za slovenski jezik imeli druge besede, nego »Hottentottensprache«, ako bodo hoteli po Slovenskim biti uradniki in učeniki, s psovanjem slovensščine in z odpadništvom in ovađuštvo si ne bodo več pridobivali javnih zaslug.... marveč glasilo se bode: »si vivis Romae, romano vivo more«, t. j. po domače rečeno: uradnik in učenik je zavoljo ljudstva, a ne ljudstvo zaradi njega, naj se tedaj uči jezika ljudstva, kjer biva. Jednaka bremena, jednake pravice. — Tako izpoznanje pa boli, tedaj zabavljajmo, dokler je še čas! Grof Wurmbrand (poslanec iz Štajerskega) je sicer spoznal, da nima prav za prav nič zoper resolucijo. — A kaj pomaga bolje izpoznanje pri ljudeh, ki so gospodarstva vajeni, ki ne iščejo državne koristi in mednarodnega prijateljstva in bratovskega porazumljenja med narodi. — Ko bi se povsod ravnali po prislovcu »Justitia regnorum fundamentum« bi bilo pač za vse najbolje.

13 — 14 letni otroci ne hodijo nikjer redno v šolo; poročila se tako glase: Češka: obiskovanje šol različno, 13- in 14letni učenci izostajajo; Moravska: največ zanemarjanja šole nahaja se pri najposlednjih letnikih; Šlezija: 13- in 14letnih učencev čedalje manje; Spodnja Avstrija: okrajni in krajni šolski sveti želijo skrajšanja pri šolskem obiskovanji; Gornja Avstrija: 13letni učenci ne dohajajo redno; Štajerska: 13- in 14letni otroci v mestih in tergih obiskujejo šolo, a na kmetih se to nikakor ne da prisiliti; Koroška: zahajanje 13- in 14letnih učencev v šolo ni zadovoljno; Tirolska: po zimi še pride kak 13- in 14letni otrok v šolo, po letu pa ne.

Slovenci, ustanovimo si napredovalne šole za našo mladino. (Dalje.)

Deželni in državni poslanci in vsi, ki imajo kak vpliv na naše šolstvo, naj delajo na to, da se vpeljejo povsod napredovalne šole, kjer se bode mladina od 12. do 20. leta po zimi več dni na teden, po leti pa le ob nedeljah učila (z ozirom na faktične krajne razmere). Na kmetih so bile pred l. 1868 nedeljske šole, v katere je hodila mladina od 12.—16. leta, po enih krajih še dalje, sedaj pa imajo na Kranjskem po deželi otroci od 12.—14. leta ponavljavno šolo o zimskem času. Po mestih pa imajo rokodelčici dovolj pouka, v pripravljavni in obertnijski šoli. A koliko ceni mladina to dobroto?! Nekateri nastavniki (mojstri) jih oproščajo brez šolskega spričala, tedaj pravega strahu nimajo; vstopajo in izstopajo, kedar se jim ljubi, v šolo pridejo ali ne pridejo kakor je vreme — t. j. **ob lepem vremenu ne; kedar jih pa učitelj kaj svari, potem jih pa več blizo ni.**

Pri učnih načrtih pa se ogibljimo nemškega principa meščanskih šol, da bi si vpeljali mnogovrstni predmeti, ki vstrežajo radovednosti in učenostnemu napuhu. — Izberimo si predmete, ki najgotovejše razumnost in značajnost razvijajo in ki merijo res na praktično korist v življenji.

Taki predmeti so: računstvo in geometrija (če mogoče v zvezi z risanjem), krščanski nauk, petje, vojaške vaje (z vojaško disciplino; pri deklicah estetična gimnastika), nemški ali italijanski jezik; potem higijajna ali nauk o ohranjenji zdravja (posebno dietetika), umno gospodarstvo in poslednjič nauk o telesnej in нравnej odgoji. Tudi razlaganje važnejših državljskih in občinskih postav je potrebno.

Matematika, krščanski nauk (ki se more podučevati tudi v cerkvi), umno gospodarstvo in petje bi se podučevalo vsako leto dalje, od drugih predmetov pa naj pridejo vsako leto le nekateri na vrsto.

Največjo pozornost moramo imeti na dobro izučenje in izurjenje v matematiki, ker nij gotovejšega in cenejšega sredstva za razvoj razuma in volje. Skušnja dokaže, da je s pravilnim in sistematičnim mišljenjem večidel tudi pravilno, namenu primerno, dosledno dejanje v zvezi. Neki Anglež vpraša svojega prijatelja: Kateremu izmej sinov naj predam posestvo? On mu odgovori: Tistemu, ki zna najbolj računati, kajti, kdor dobro računati zna, zna tudi dobro gospodariti. — Zakaj? »Ker se je pri računstvu navadil v metodi, v presojevanji, natančnosti, razločevanji in določevanji razmer, v cenjenji«. Uže star pregovor pravi: Pondere, mensura et numero deus omnia fecit. Schmalfeld pravi, da se »pravilnost in red v mišljenji, govorjenji in dejanji po nobenej vedi tako lahko in gotovo ne vadi, kakor po matematiki. (Matematika je predmet, ki se ne da obširno in površno učiti). Če se zahteva tudi strogo in čisto risanje geometričnih podob, vzbudi geometrija tudi mišljenje in čuvstvo za red in lepoto, ki je odvisna od pravilnosti in čistosti. Vsak v računih po verjetnosti (Wahrscheinlichkeitsrechnung) izurjen kmet bo tako previden, da bo nesel denar rajši v zavarovalnico zoper ogenj, kakor v loterijo. Sploh nij mogočnejšega sredstva, po katerem bi moglo mišljenje in dejanje Slovence značaj francoskega racionalizma dobiti, da bi mislil vselej le na gotovo in zanesljivo, da bi ne storil ničesar brez namena, da bi umno gospodaril s časom, kakor Angleži, z veseljem in trudom, kakor Francozi. — Previden gospodar spravi hitreje in z manjšim trudom dvakrat več in živi pri manjših troških boljši, ugodniši, spoštljivejši in veselejši, ter najde pri svojih opravilih še zmirom toliko časa, da prebira koristne knjige in časnike. (Konec slédi.)

Iz seje c. k. dež. šl. sveta za Kranjsko dné 15. aprila t. l.

Občina v J. se je pritožila zoper rzsodbo c. k. okraj. šl. sveta, kar se tiče porabe dohodkov od semenjskih ut za šolske potrebe, rzsodba se v nečem prenareja.

Poročilo c. k. okraj. šl. sveta, kar se tiče šolske zgrade v J. jemlje se na znanje in naroča se kranjskemu dež. odboru, da vzame v predštev plačo učiteljevo za l. 1881.

Učitelj v J. se devlje stalno v pokoj in priznava se mu pokojnina. O prošnji učit. vdove za pokojnino iz milosti se sklepa.

Gimnazijskemu profesorju se priznava in odkaže druga petletnica.

Nasvet c. k. okraj. šl. sveta, da se bolni učitelj za čas v pokoj dene, se ne sprejema, a dotičnemu učitelju dovoli se odpust, da se pozdravi.

Prošnja sirote profesorja J., da se ji dosedanji milostni dar pusti, oziroma povikša, se predlaga na višje mesto.

Prošnja pomožnega učitelja za učiteljski izpit, pregledovaje mu zrelostni izpit, predlaga se na višje mesto.

Na dvorazredni ljudski šoli v J. se dovoli poldnevni poduk.

Stalno se umeščata nadučitelj in učitelj.

Sklepa se, ka se ima za učiteljske izpite m. aprila poklicati izpraševatelj za francoski jezik.

Pritožbe o kaznih zarad šolskih zamud, prošnje za nagrado in denarno izposojilno splečevanje se rešujejo.

Iz Preddvora. — Ne spominjam se, da bi bil v »Učit. Tov.« že kaj iz Preddvora bral. Naj bo meni dovoljeno, omeniti iz tega kraja nekaj v hvalo tem, katerim hvala gre. Ko sem se vozil m. l. mesca julija od seje c. k. okraj. šl. sveta čez ta prelepi s grajščinami ozališan kraj, zdihnil sem: ko bi bilo meni tukaj bivati; a že mesec potem se mi je spolnila ta tiha želja, akoravno nisem prosil za izpraznjeno in ravno razpisano službo. Čudna je prestava »aus Dienstesrückichten«. Mislim, da se vsake verste sliši in govori, spricati pa se mi ne more ne besedice ne najmanjšega djanja, zarad česa pravijo, da sem bil tožen. Vest pa mi pravi, da je moglo tako priti ali po krivici, ali nevošljivosti, ali pa po predobrih Božjih namenih! Za vse Bogu hvala. Večkrat sem že sam sebi djal: zakaj nisi pač pred prišel pred 20. leti v ta mili kraj! — Prišel sem m. l. v ta kraj ravno v god našega veleecenjenega župnika v. č. g. J. D., načelnika kraj. šl. svetu, ki enako marljivo skerbi za cerkev, šolo in srenjo. Prijazno in gostoljubno so me bili sprejeli, ter izročili šolske ključe, pa tudi časopisa »Učit. Tov.« in »Vrtec«, a posebno me je še razveselilo slišati, da je šola tudi vpisana v »družbo sv. Mohora« in v »Narodno šolo«. — Med šolo pa je prinesel gospod župnik za revne učence mnogo pisalnega blaga, da se razdeli med pridne učence! — Naj bo v mojem in v imenu obdarovanih učencev tisučerna zahvala gospodu župniku. Ko sem potožil, da že 20. let stara šola še ni bila od zunaj spremenjena in pobeljena, dali so jo ravno sedaj tako okusno prenoviti, da želim vsako šolo v tako prelepem stanu! Pa tudi sicer je naša šola preskrbljena tako, da maloktera druga nji ednako. Tudi v ti reči gre vsa hvala g. župniku, ki zmiraj vnet za pravo šolsko omiko, tudi za šolsko obiskovanje z eno samo dobrovoljno besedo več stori, kakor se sicer opravi z vsemi zapisniki, tožbami in z malo vrednim žuganjem!

Ko sem potožil visokorodnemu grajščaku in županu gspdu. Ed. Urbančiču, da je dve tretjini šolskih otrok brez šolskih knjig, podaril mi je precej 15 gl. kar naj mu mili Bog stoterno poverne! Ograja okoli šolskega verta je bila v tako žalostnem stanu, da menda nikjer tako. Na mojo prošnjo je pa visokorodni in blagi grajščak g. Janko Urbančič ves les dal za potrebno ograjo, denar za stavljenje pa zopet g. župnik. Dobrotljivi Bog naj njima to obilno poverne! — Čudna misel in skrb pa sprehaja učitelja pri preobilnem številu šolskih otrok! 80 zjutraj, 100 popoldan. Na vse kriplje, za žive in mrtve se mora delati. Naj bolje pa je, da mili Bog daje ljubeznjivo zdravje, ki ga srčno vsem tovarišem želim.

L. K.

Tu imate p. i. čitatelji pismo učitelja, kakoršne nekateri imenujejo: Verknöchernte Repraesentanten des Pfarrmessenrthumes. — Cerkev in srenja jih radodarno podpira, otroci radi k njim hodijo v šolo, edina skerb je takim „mežnar-učiteljem“, da bi mogli svojo dolžnost vsestransko spolnovati.

Iz pod Krima. Kako nepremišljeno ravnaajo otroci navadno, ako so sami, in kako malo porajajo nevarnost, v kateri se mnogokrat znajdejo, kaže naj sledeča žalostna dogodba.

Iz Verblenj, fare Iske pri Ljubljani, pasla sta dva okoli 13 let stara dečka živino v bližnjem gojzdu. V nedeljo, 25. aprila, splezata do verha smreke, se primeta vsaki en kraj verha ter se gugata v višini radostno. Ker je drevje posebno zdaj sočno in kerhko, ulomi se verh, in dečka telebita na tla. Eden padel je oznak in ubil se je do mertvega; drugi zlomil si je roko.

Naj bo ta dogodba v svarilo mladim in starim.

Dijaška beseda v deželnem gledišču v saboto 24. m. m. na korist ubogim dijakom tukajšne gimnazije in realke, se je izveršila na občno pohvalo obilo zbranega občinstva. Vse, kar se je deklamovalo, pelo in godlo, bilo je delo talentirane in dobro podučene šolske mladine, tako, da gre njej velika čast in pa učenikom njenim.

Šolske knjige ubogim. — Za l. 1881 se bode na Kranjskem za meščanske in ljudske šole iz c. k. zaloge šolskih bukev na Dunaji razdelilo knjig, vrednih 1818 gl. 52 kr. Od tega pride na Postojno 190 gl. 30 kr.; na Kočevje 200 gl. 88 kr.; na Krško 200 gl. 88 kr.; na Kranj 169 gl. 16 kr.; na mesto Ljubljansko 84 gl. 85 kr.; na okolico Ljublj. 190 gl. 31 kr.; na Litijo 116 gl. 30 kr.; na Logatec 137 gl. 45 kr.; na Radovljico 116 gl. 30 kr.; na Rudolfovo 158 gl. 59 kr.; na Kamnik 137 gl. 45 kr.; na Černomelj 116 gl. 31 kr. — Vloge do konca maja neposrednje ravnateljstvu c. k. zaloge šolskih bukev na Dunaji do konca maja t. l.

Za učiteljsko skušnjo meseca aprila oglasilo se je 23 izpraševancev, in sicer: 9 učiteljev in 9 učiteljic za ljudske šole, en učitelj in ena učiteljica za meščanske šole, ena učiteljica za francoščino, ena za telovadbo in petje in ena za slovenski jezik samo. Med temi je 1 učitelj za meščanske šole izstopil in eden ni prišel. Spričala so dobili: en učitelj spričalo II. vrste; 4 učitelji spričalo III. vrste in 3 učiteljice spričalo IV. vrste; 2 učiteljici spričalo II. vrste; 4 učiteljice spričalo III. vrste in 4 učiteljice spričevalo IV. vrste; učiteljica, spraševanka, v francoskem jeziku ni zadostovala, a uni dve, iz slovenščine, iz petja in telovadbe ste izdelali. — Spraševanje je bilo od 19.—21. pismeno, od 21.—24. ustmeno.

Izgledi bogoljubnih otrok iz vsih časov kerščanstva II. del. Spisal in založil Anton Kržič, katehet na nunskih šolah. Ponatis iz »Zgodnje Danice«. V Ljubljani. Tisk J. Blaznikovih naslednikov 1880. Tako se imenuje knjižica, ki obsega 145 str. 8°. V vvodu pravi g. pisatelj, da bode pridal še III. zvezek, ako bodo okoliščine vgodne. Priporoča je to knjigo mladini in nje prijateljem, rečem s gosp. pisateljem, da »poleg drugih poštenih knjig« so za kerščansko odgojo silo potrebne in koristne tudi pobožne bukve. Kristusovo življenje je svitlo solnce, ki razsvetljuje vse človeško življenje; izvoljeni Božji so gledali v to svetlo luč, tudi nam se je ozirati po lepih zgledih, kakoršnih nahajamo v življenji svetnikov. Ako pristavim še besede iz vvida »da duhovne knjige niso kakor druge posvetne, da bi se hitro in pa vse na enkrat brale; temuč večkrat naj se v njih bere, pa počasi in pazno, ter le nekoliko naenkrat, da se more vse na lastno življenje obračati in posnemati« označil sem blagi namen pisateljev pri spisovanji teh »Izgledov«. Želimo, g. pisatelju ugodnih okoliščin za izdavo III. zvezka, slovenski mladini pa, da bi se ravnala po zgledih. — Bukve bi bile prav pripravne za obdarovanje šolske mladine. Knjiga velja terdo vezana 40 kr., mehko vezana 30 kr. in se dobiva v katoliški bukvarnici.

Sveta Germana, izgled kerščanske poterpežljivosti; ta življenjepis, ki se nahaja v omenjenih »Izgledih« na 111 strani, je tudi vzet v posebno mehko vezano knjižico na 31 st. o 8° ter velja 8 kr., s poštnino 10 kr. Mladina vzemi in beri!

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na Irazredni šoli v Voklem (Hülben) pri Kranji (ne Naklem, kakor je bilo zadnjič po pomoti poročano), učit. služba, l. p. 450 gl. in stanovanje, do 7. maja t. l.

Na 4razredni ljudski šoli v Teržiču, III. učiteljska služba, l. p. 450 gl., v stalno umeščenje. Prošnje do 24. maja t. l. pri c. k. okraj. šl. svetu v Kranji.

Na 2razredni zasebni šoli premogovega rudnika v Trebovljah se razpisuje s početkom leta nadučiteljeva služba, ki je ob enem tudi šolski vodja in učiteljska služba. Prošnje skrajni čas do 30. junija pri tehničnem vodstvu premogovega rudnika v Trebovljah. (Technische Direktion der Trifailer Kohlenwerksgesellschaft in Trifail.)

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gsp. France Spintre, poprej začasni, sedaj stalni šl. vodja v Kočevji. Gsp. Jakob Gostiša, učitelj v Trebnem, stalno v Hinje. Gsp. Bogomir Krenner, začasno v Voklem, v Škofjeloko. Gsp. Matej Kračman, učitelj na Žalni, odhaja v pokoj. Gsp. J. Tomaževič, pomožni učitelj v Besnici pri Kranji.

Listnica vredništva: Gsp. A. G. v S. Prejeli, a za ta list prepozno.

V Rud. Milic-evi tiskarni v Ljubljani se dobivajo po **znižani ceni** naslednji napevi, večinom priloge „Učit. Tovarišu“ v preteklih letih:

Fr. Ser. Adamič.	Sv. maša I. , za ženski in moški čveterospev.	} Vsi troji napevi vkup 20 kr.
—	Sv. maša II. , čveterogl. napev.	
—	Pred šolo in po šoli. Iz prvega berila, stran 2. Trojnoglasno.	
—	Velika noč. Za štiri glase sè spremljevanjem orgelj. Cena 20 kr.	
—	Velikonočna. Čveteroglasni napev. 10 kr.	}
—	Šmarnica. Za štiri glase sè spremljevanjem orgelj. 10 kr.	
—	Sveta želja. Za sveto telo. Čveteroglasno z orgljami. 10 kr.	
—	Postna. Peteroglasna z orgljami. 5 kr.	

Črna maša, nepozabljivemu Ant. Mart. Slomšek-u v spomin.
Cena 15 kr.

Božična. Napev. Besede L. Jeran-ove. 5 kr.

Pri škofovem obiskovanji. Napev K. K. Besede Bl. Potočnik-ove.
Cena 5 kr.

Sv. Ciril in Metod. Napev. Cena 5 kr.

Kdor naroči vse zgoraj omenjene pesmi vkup, dobi jih za še nižji ceno, t. j. za 90 kr.